

From: 5.1.2.e <5.1.2.e@5.1.2.e>
Date: Wednesday, January 7, 2026, 1:35 PM
To: postbus@eerstekamer.nl
CC: ek-secretariaat@eerstekamer.nl
Subject: Rechtsbescherming van de burger in een 'noodsituatie' — t.a.v. Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2.e @5.1.2.e [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

T.a.v. de leden van de **Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid** van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Amsterdam, 7 januari 2026

Geachte leden van de Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,

Ik richt me tot u als iemand die principieel nadenkt over de verhouding tussen overheid en burger en zich zorgen maakt over een ontwikkeling die naar mijn gevoel raakt aan de kern van het bestuursrecht: **de bescherming van de burger tegen machtsmisbruik door de overheid.**

Die beschermende functie wordt van oudsher gewaarborgd door strenge eisen die gesteld worden aan bestuurlijke maatregelen.

Ingrijpend overheidsoptreden moet aantoonbaar **noodzakelijk zijn, effectief, proportioneel** – waarbij de schade van de maatregel niet groter mag zijn dan de schade die men zegt te willen voorkomen – en er moeten **geen minder ingrijpende alternatieven voorhanden zijn.**

Deze afwegingen vormen, zo begrijp ik, geen formaliteit maar zijn essentieel als legitimatie van ingrijpend overheidsoptreden.

Sinds enkele jaren meen ik echter een patroon te zien waarbij deze zorgvuldige toetsing steeds vaker wordt vervangen door **één dominante graadmeter**, gekoppeld aan een daarmee samenhangend dreigend gevaar.

Wanneer de norm wordt overschreden, volgt ingrijpend beleid vrijwel automatisch, terwijl de bredere afweging bijna stilzwijgend naar de achtergrond verschuift.

In de coronaperiode waren dat de **besmettingscijfers**, gebaseerd op PCR-tests.

Achteraf bleek dat een positieve test niet gelijkstond aan een actieve infectie en dus geen directe indicatie was voor daadwerkelijk gevaar. Bovendien waren de risico's sterk geconcentreerd in specifieke groepen, terwijl de maatregelen generiek en diep ingrijpend waren voor de gehele samenleving.

Bij het huidige stikstofbeleid zie ik een vergelijkbare spanning.

Stikstofdepositie fungeert als juridische norm, maar is geen directe maat voor klimaatverandering of milieuschade in bredere zin. Niet alle stikstof is schadelijk of vermijdbaar, terwijl andere ernstige milieubelastingen – zoals landbouwgif, industriële vervuiling of ecologische schade door grootschalige energie-infrastructuur – buiten beschouwing blijven.

In de praktijk lijkt het beleid daardoor te werken als een ruimtelijk selectiemechanisme, waarmee Nederland ingrijpend wordt heringericht, zonder dat hierover nog een democratisch debat mogelijk is. Het wordt immers gepresenteerd als noodzakelijk.

Ik begrijp dat zorgvuldige afwegingen tijd en moeite kosten en als hinderlijk vertragend kunnen worden ervaren wanneer wordt gesproken van een "noodsituatie".

Toch is mijn overtuiging eenvoudig: **als er sprake is van aantoonbaar gevaar, dan moet het mogelijk zijn graadmeters te hanteren die dat gevaar ook daadwerkelijk weerspiegelen.**

Doen zij dat niet, dan mogen zij geen automatische rechtvaardiging vormen voor vergaand overheidsoptreden.

Wanneer burgers zulke graadmeters toch moeten accepteren, en wanneer juridische professionals daarbij niet nadrukkelijk aan de bel trekken, verdwijnt een essentiële waarborg.

Dan ontstaat er een mogelijkheid dat ook zonder onderbouwing er gesproken wordt van een noodsituatie, en dat staat haaks op de rechtsbescherming van de burger.

In dat geval is er geen stevige garantie meer dat de macht die wij als burgers aan de overheid toevertrouwen, niet wordt ingezet voor doelen die niet in het belang zijn van burgers. Als voorbeeld noem ik doelen die primair economisch of bestuurlijk gedreven zijn en geen ruimte bieden voor de menselijke maat, gemeenschap en een natuurlijke ontwikkeling.

Ik hoor graag welke waarborgen u, vanuit uw rol en expertise, ziet om te verzekeren dat het bestuursrecht ook in ‘een noodsituatie’ zijn kernfunctie behoudt: de bescherming van de burger tegen de macht van de overheid.

Met hoogachting,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e @ 5.1.2.e